

Recensies

Usha Wilbers, *Enterprise in the Service of Art. A Critical History of The Paris Review, 1953-1973*. Proefschrift Radboud Universiteit Nijmegen, 2006, 263 p.

→ TOM KUIPERS

Time noemde het “the biggest ‘little magazine’ in history”. Het publiceerde het eerste werk van grote auteurs als V.S. Naipaul, Philip Roth en T.C. Boyle. Het verwierf faam met het literaire interview. En het kende tot voor kort geen eigen kritische monografie – *The Paris Review*. Dat tekort, want zo kan het zeker genoemd worden, is nu weggewerkt door de dissertatie *Enterprise in the Service of Art: A Critical History of The Paris Review, 1953-1973* van dr. Usha Wilbers, universitair docent Engelse literatuur aan de Radboud Universiteit Nijmegen.

In een vlotte, vloeiende stijl behandelt Wilbers de eerste twintig jaar van het literair eclectische tijdschrift, van het ontstaan in Parijs in 1953 tot aan het opdoeken van het Franse redactiekantoor in 1973. Deze jaren werden gekenmerkt door constante financiële zorgen, organisatorische problemen,

verscheidene personele wisselingen en een grillige verschijningsfrequentie. Het is het bekende verhaal van een ‘little magazine’ dat worstelt om te overleven. Waar vele tijdschriften na enkele jaren zwoegen echter het loodje legden, wist *The Paris Review* onder leiding van de bevlogen hoofdredacteur George Plimpton te overleven en een unieke positie te verwerven in de literaire markt van ‘little magazines’.

Bij de oprichting stond de redacteurs een tijdschrift voor ogen dat apolitiek en gespeend van literaire kritieken diende te zijn. De nadruk zou liggen op goede, originele fictie en poëzie, aangevuld met literaire interviews. *The Paris Review* wilde een kweekplaats voor jong talent en kwaliteit zijn. Of de redacteurs deze esthetische uitgangsprincipes door de jaren heen consequent wisten te hanteren wordt door Wilbers onderzocht en bekritiseerd. Het maakt deel uit van haar onderzoeksvraag: hoe functioneerde het tijdschrift als literaire onderneming en welke bijdrage leverde het aan de Europese en Amerikaanse literatuur?

De dissertatie bestaat uit twee

delen. Het eerste deel behandelt *The Paris Review* als literaire onderneming en leunt sterk op archiefmateriaal. De interne geschiedenis van het tijdschrift wordt in dit deel chronologisch behandeld. Mede door de bijzondere organisatie van het tijdschrift – met redactionele kantoren in Parijs en New York – is het archief rijk aan interne correspondentie tussen de verscheidene redacteurs. Wilbers scheidt in het eerste deel een beeld van een tijdschrift met redacteurs die zakelijk organisatietalent ontbeerden, maar zeker commerciële instincten kenden. *The Paris Review* schuwde commercie niet, zo lang het in dienst van de kunst bleef staan. Deze vaak chaotische eerste twee decennia van *The Paris Review* als literaire onderneming worden door Wilbers helder en gestructureerd in kaart gebracht.

Het tweede deel bevat een analyse van de inhoud van het tijdschrift gedurende de eerste twee decennia. Dit deel kent in tegenstelling tot het eerste deel een thematische aanpak. De thema's zijn ontleend aan de drie belangrijkste subdivisies van het tijdschrift: poëzie, fictie, en interviews. Wilbers laat aan de hand van een aantal 'case studies' zien dat de esthetische uitgangsprincipes niet altijd werden nageleefd. Redacteurs

ren, zeker op het gebied van poëzie, kenden duidelijke voorkeuren en putten uit netwerken van bevriende dichters en auteurs. De selecties verrieden niet alleen duidelijke literaire voorkeuren, maar maakten ook dat nieuwe experimentele stromingen als de Beats onderbelicht bleven. Mede door deze ietwat conservatieve houding bleef, aldus Wilbers, de invloed van het tijdschrift op de Amerikaanse en Europese literatuur beperkt. Het reflecteerde meer dan het initieerde. Het tijdschrift vormde een platform voor een aantal grote literaire talenten aan het begin van hun carrière en publiceerde in de eerst twintig jaar teksten die een waardige bijdrage leverden aan de Amerikaanse literatuur, maar het was geen initiator van literaire stromingen of genres op het gebied van poëzie en fictie. Het literaire interview vormt een uitzondering en heeft, volgens Wilbers, een duidelijke weerslag op de ontwikkeling van het genre gehad.

Ook de thema's van het tweede deel worden door Wilbers gestructureerd en duidelijk in kaart gebracht. Het geheel in ogenschouw nemende dringt zich echter wel de vraag op of de structuur als geheel de meest efficiënte of wenselijke is om de geschiedenis van een tijdschrift in

kaart te brengen. Elke tijdschriftonderzoeker staat voor de keuze een chronologische danwel thematische aanpak te hanteren en elk tijdschrift behoeft een eigen aanpak. Aan beide methoden kleven nadelen, maar door de interne geschiedenis redelijk strikt gescheiden te houden van de thematische analyse blijven de interconnecties tussen het financiële, organisatorische deel en de literaire, inhoudelijk aspecten onderbelicht. In het eerste deel wordt de verbinding met het tweede deel nog wel enigszins gelegd door een aantal vooruitwijzingen, maar in het tweede deel zijn terugverwijzingen naar het eerste deel sporadisch.

Een verklaring hiervoor kan zijn dat de dissertatie sterk leunt op het archiefmateriaal. Begrijpelijk, want Wilbers is de eerste die dit materiaal voor een breder publiek kan ontsluiten en, zoals blijkt uit het eerste deel, is het van grote additionele waarde. Door veel nadruk op de rijkelijk beschikbare interne correspondentie tussen redacteurs te leggen blijft ze echter dicht – soms te dicht – op de huid van het tijdschrift zitten. Hierdoor creëert de dissertatie de impressie dat het tijdschrift zich in een vacuüm bevindt. Met uitzondering van de introductie besteedt de dissertatie dan

ook betrekkelijk weinig aandacht aan de positie die het inneemt in het literaire krachtenveld van (concurrerende) tijdschriften. Die enigszins enge focus vertaalt zich ook in de behandeling van de relatie auteur en redacteur. Wilbers maakt weinig gebruik van de correspondentie tussen de auteurs en redacteurs. Mogelijk bestaat het materiaal niet of was het van dien aard dat het overbodig is, maar deze toevoegingen zouden het tijdschrift juist in een breder kader kunnen plaatsen en daarmee een toegevoegde waarde kunnen hebben voor de positionering en betekenis van het tijdschrift.

De ambitie van Wilbers is echter bescheiden. In de introductie spreekt ze haar hoop uit met haar dissertatie de weg te bereiden voor additioneel onderzoek naar de *The Paris Review*. Ze pretendeert wijselijk niet de allesomvattende geschiedenis van *The Paris Review* te hebben geschreven. Met haar degelijke onderzoek, heldere proza en de goed gestructureerde opbouw van het betoog maakt ze wel duidelijk dat een ieder die *The Paris Review* tot object van onderzoek neemt niet om deze dissertatie heen zal kunnen.

·> TOM KUIPERS is freelance vertaler/redacteur en werkt aan een proefschrift over *Commentary*.